

Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou

Názov ŠkVP	iŠkVP
Názov ŠVP	inovovaný Štátny vzdelávací program pre 1. stupeň ZŠ v Slovenskej republike inovovaný Štátny vzdelávací program pre 2. stupeň ZŠ v Slovenskej republike
Stupeň vzdelania	ISCED 1 – Primárne vzdelávanie, ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie
Dĺžka štúdia	
Forma štúdia	
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk

1. Charakteristika výchovy a vzdelávania

Vzdelávací program pre žiakov s NKS, začlenených žiakov charakterizuje výchovu a vzdelávanie a vymedzuje špecifické potreby a požiadavky žiakov. Zabezpečuje úpravu foriem, metód a prístupu vo výchove a vzdelávaní žiaka a rešpektuje úpravy vyplývajúce z NKS nielen vo vzdelávaní, ale i v hodnotení a klasifikácii.

V zmysle zákona sa výchova a vzdelávanie žiakov s NKS uskutočňuje v školskej integrácii, t.j. v triede spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy. Začlenený žiak v školskej integrácii sa vzdeláva podľa rámcového učebného plánu školy a podľa individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej len „IVP“) s prihliadnutím na narušenie. Obsah jeho vzdelávania vychádza zo vzdelávacieho programu pre žiakov s NKS aktualizuje sa podľa požiadaviek ročníka a aktuálneho stavu žiaka.

Vyučujúci žiakov sa oboznámi s výsledkami pedagogicko-psychologického vyšetrenia, špeciálno-pedagogického vyšetrenia žiaka. Vo vyučovacom procese pracujú podľa odporúčaní špec.pedagóga a psychológa s rešpektovaním a zohľadňovaním diagnózy.

2. Ciele výchovy a vzdelávania

Žiaci základných škôl s NKS ako začlenení žiaci v základnej škole plnia rovnaké ciele vzdelávania ako ostatní žiaci základných škôl na primárnom a nižšom sekundárnom stupni vzdelávania.

Osvojené kľúčové kompetencie absolventa základnej školy v prípade žiakov s NKS, začlenených žiakov zodpovedajú profilu absolventa primárneho a nižšieho sekundárneho stupňa školského vzdelávania.

Cieľom vzdelávania žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou v primárnom a nižšom sekundárnom stupni je pripraviť žiakov na vzdelávanie na akejkoľvek strednej škole s prihliadnutím na ich komunikačné schopnosti a možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

3. Výchovné a vzdelávacie stratégie

Vo výchovno - vzdelávacom procese učiteľ:

- akceptuje problémy žiaka spojené s jeho narušenou komunikačnou schopnosťou a rešpektuje špecifiká jeho osobnosti
- rešpektuje správanie žiaka spôsobené jeho narušením
- podporuje a taktne usmerňuje jeho spôsoby seberealizácie
- povzbudzuje žiaka a vytvára príležitosti pre jeho pozitívne hodnotenie

- stimuluje rozvíjanie tých schopností, ktoré v dôsledku narušenia nie sú dostatočne vyvinuté
- podporuje všetky snahy žiaka o ústnu i písomnú komunikáciu a vedie ku komunikatívnosti i ostatných spolužiakov
- žiakovi dôveruje a oslovuje ho rovnakým spôsobom ako ostatných spolužiakov
- poskytuje žiakovi podnety na hodnotiace myslenie a vedie ho k primeranému sebahodnoteniu
- vedie žiaka k samostatnosti a pozitívnym prístupom zvyšuje jeho sebadôveru
- kladie na žiaka primerané požiadavky, nezľavuje v nárokoch a neoslobodzuje ho od činností, ktoré môže s individuálnou pomocou učiteľa alebo spolužiakov zvládnuť
- zachováva diskrétnosť o problémoch žiaka sNKS a nereferuje o nich pred inými žiakmi, či rodičmi.

Vo výchovno-vzdelávacom procese učiteľ zohľadňuje špecifiká osobnosti a poznávacích procesov žiaka s narušenou komunikačnou schopnosťou, ktoré môžu byť prítomné, najmä:

- motorická instabilita
- nedostatky vo vývine psychomotorických zručností
- znížená miera koncentrácie a vytrvalosti pozornosti
- pomalé tempo zapamätávania a narušenie pamäti
- ťažkosti pri niektorých myšlienkových operáciách
- neadekvátne emocionálne reakcie
- zvýšená unaviteľnosť
- znížená sebadôvera
- nerovnomerné výkony a i.

K zmierneniu prejavov a dôsledkov vyššie uvedených negatívnych vplyvov na vzdelávanie v triede zabezpečí učiteľ žiakovi nasledujúce podmienky:

- umiestni žiaka v triede tak, aby mohol vnímať výklad učiteľa všetkými zmyslami,
- do lavice posadí žiaka s takým spolužiakom, ktorý mu bude schopný a ochotný v prípade potreby pomôcť,
- k práci so žiakom prizve špeciálneho pedagóga,
- pracovný postup vo výchovno -vzdelávacom procese konzultuje s logopédom a so špeciálnym pedagógom,
- pri práci so žiakom používa vhodné pomôcky (po dohode so špeciálnym pedagógom) a učí ho s nimi pracovať aj samostatne,
- a ďalšie podmienky podľa konkrétnych odborných odporúčaní (zo školského poradenského zariadenia a školského špeciálneho pedagóga).

4. Stratégie vyučovania

Špecifické metódy upriamené na narušenú komunikačnú schopnosť, možno rozdeliť na:

- stimulujúce metódy, ktoré iniciujú nerozvinuté a oneskorené komunikačné procesy a funkcie;
- korigujúce metódy, ktoré naprávajú alebo zlepšujú chybné komunikačné procesy a funkcie;
- reedukujúce metódy sú zacielené na stratené (alebo zdanlivo stratené), dezintegrované komunikačné procesy a funkcie.

Stimulujúce metódy možno aplikovať napríklad u žiakov s narušeným vývinom reči, korigujúce metódy aplikujeme napríklad u žiakov s dysláliou, reedukujúce metódy sa aplikujú napríklad u žiakov so stratou reči.

Pre porozumenie a osvojenie preberaného učiva učiteľ:

- pracuje s námetom v takom rozsahu, ktorý je primeraný veku a mysleniu žiaka. V individuálnych prípadoch konzultuje rozsah učiva so špeciálnym pedagógom.
- pri vyučovaní využíva skúsenosti žiaka a nadväzuje na ne,
- nové pojmy vždy vysvetlí a objasní ich v rôznych súvislostiach,
- využíva názorný materiál a poskytuje žiakovi možnosť manipulácie s ním,

- nové učivo usporiada po krokoch a dodržiava postupnosť od jednoduchého k zložitejšiemu,
- systematicky sa venuje žiakovi individuálne, aby žiak postupne preberal celé učivo,
- poskytne žiakovi dostatok možností na precvičovanie a osvojenie učiva
- priebežne si overuje ako žiak porozumel učivu alebo úlohe
- pri skúšaní a overovaní vedomostí žiaka volí formu písanú, ústnu i praktickú
- uprednostňuje tú formu, ktorú v aktuálnom čase, prípadne aj pre konkrétny druh úloh odporúča školské poradenské zariadenie,
- otázky a úlohy zadáva tak, aby žiak mohol odpovedať jednoznačne,
- pri skúšaní a hodnotení žiaka si overí či žiak porozumel zadanej úlohe

Pri vzdelávaní žiaka s NKS je nevyhnutná úzka spolupráca školy a rodiny, vytvorenie atmosféry spoločnej zodpovednosti a ujasnenia cieľov i postupov vedúcich k ich dosiahnutiu. V priebehu nižšieho sekundárneho vzdelávania je potrebné pomôcť žiakovi s NKS pri jeho profesionálnej orientácii a tým prispieť k jeho bezproblémovému sociálnemu začleneniu.

5. Hodnotenie

Žiaka s NKS posudzujeme individuálne, postupujeme podľa pokynov k hodnoteniu a klasifikácii, na základe správy z poradenského zariadenia.

Všeobecné zásady hodnotenia žiaka s NKS:

1. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka s NKS učiteľ rešpektuje jeho psychický a fyzický zdravotný stav, druh a závažnosť poruchy, ktorá má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.
 2. Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení povinnej školskej dochádzky.
- Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka kladie dôraz na jeho individuálne schopnosti.
3. Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní logopéda špeciálneho pedagóga .
 4. O spôsobe a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny alebo vyučujúci učiteľ informuje zákonného zástupcu žiaka s NKS po konzultácii s logopédom a so špeciálnym pedagógom.
 5. Pri hodnotení žiaka s NKS učiteľ taktne posudzuje úroveň jeho vedomostí najmä v porovnaní s uplynulým obdobím vzhľadom na predchádzajúce výkony samotného žiaka.

6. Obsah vzdelávania

Obsah školského vzdelávania žiakov s NKS v základných školách je rovnaký ako obsah školského vzdelávania žiakov základných škôl.

Vzdelávacie oblasti a prierezové témy sú totožné so vzdelávacími oblasťami a prierezovými témami podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie - 1. stupeň základnej školy a podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

Vzdelávacie štandardy sú totožné so vzdelávacími štandardami podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie - 1. stupeň základnej školy a podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy. Čiastočné plnenie jednotlivých výkonov vzdelávacieho štandardu je potrebné zaznamenať v individuálnom vzdelávacom programe žiaka.

Rámcové učebné plány sú totožné s rámcovými učebnými plánmi podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie - 1. stupeň základnej školy a podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

Profil absolventa je definovaný v Štátnom vzdelávacom programe pre primárne vzdelávanie - 1. stupeň základnej školy a v Štátnom vzdelávacom programe pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy. Osvojené kľúčové kompetencie žiaka s narušenou komunikačnou schopnosťou zodpovedajú profilu absolventa primárneho stupňa vzdelávania a profilu absolventa nižšieho stredného vzdelávania.

Žiak so ŠVVP so zdravotným znevýhodnením, ktorý je začlenený, postupuje podľa Individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu s prihliadnutím na narušenie. Na základe odporúčaní poradenského centra môže postupovať aj podľa Individuálneho vyučovacieho plánu v určených predmetoch. Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka bez príslušných úprav.

Ak má žiak závažné narušenie komunikačnej schopnosti, má vlastné štandardy stanovené v IVP. Individuálne schopnosti jednotlivých žiakov nemožno zovšeobecňovať a dosiahnuté výkony sú limitované samotným narušením komunikačnej schopnosti.

Okrem povinného personálneho zabezpečenia platného podľa štátneho vzdelávacieho programu je potrebné, aby v škole, v ktorej sú vzdelávaní žiaci s NKS, pôsobil školský logopéd alebo školský špeciálny pedagóg a asistent učiteľa.

Školský špeciálny pedagóg

Školský špeciálny pedagóg vykonáva odborné činnosti v rámci špeciálnopedagogickej diagnostiky, individuálnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti v základnej škole priamo počas vyučovania i mimo vyučovania žiakom, ktorí majú pre svoje komunikačné, mentálne, senzorické, somatické alebo sociálne danosti špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Pravidelnú odbornú pomoc poskytuje najmä žiakovi v školskej integrácii, môže ju poskytovať aj žiakom s vnútornou alebo sociálnou dispozíciou narušeného vývinu pri jeho príznakoch (preventívna odborná činnosť).

Poskytuje poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl.

Asistent učiteľa /ak je prítomný/

Asistent učiteľa pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak s narušenou komunikačnou schopnosťou, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho narušenia. Jeho pracovná náplň môže vychádzať z nasledujúcich činností:

- bezprostredná spolupráca s učiteľom v triede a s pedagogickými zamestnancami školy,
- uľahčovanie adaptácie žiaka na prostredie školy a pomáhanie prekonávania bariér, ktoré plynú z narušenia,
- spoluorganizovanie činnosti žiaka počas vyučovania v súlade s pokynmi učiteľa,
- vykonávanie pedagogického dozoru počas prestávok zameraného na žiakov s NKS,
- pomáhanie pri príprave učebných pomôcok,
- spolupráca pri voľnočasových aktivitách organizovaných školou,
- spolupráca s rodinou žiaka,
- v prípade potreby oboznamovanie sa so zdravotným stavom žiaka.